

בלי מרקל, עם עוצמה

תוצאות הבחירות בגרמניה מציגות את סוף עידן אנגלה מר קל בפוליטיקה הגרמנית, האירופית והגלובלית. מפלגתה של מרקל הובסה והיא תיאלץ לבלות את השנים שעד הבחירות הבאות על ספסלי האופוזיציה. את מקומה של מרקל יתפוס אולף שולץ, שהרים את הסוציאלי-דמוקרטים מן הקרשים. אלו יעניו קו את הצבע האדום ל"קואליציה הרמזור", הירוקים את צבעם והליברלים את הצהוב. הממשלה שתקום תשדר המשכיות ושינויים שיתחייבו מהגזונים הפוליטיים-אידיאולוגיים של מרכיביה. ב-16 שנות כהונתה הפכה מרקל מיורשת כמעט בלתי מוכרת של הלמוט קוהל למנהיגה הבלתי מוכתרת של אירופה. בעקבות הרחבת האיחוד האירופי, המשבר הפיננסי העולמי ב-2008, גלי הפליטים ומדינות חברות באיחוד המערערות את הערכים הליברלים – נזקקה אירופה ליד המובילה של גרמניה ומרקל.

ועתה, עם פרישתה, שואלים ראשי מדינות האם שולץ יוכל למלא את החלל המנהיגותי שמותירה מרקל בשעה שהעולם כולו ממשיך להתעמת עם משברי ענק כמו הקורונה, האקלים והמלחמה הקרה החדשה בין סין (ואולי גם רוסיה) וארה"ב. שולץ אינו פוליטיקאי חסר ניסיון ועלום שם, הוא מכהן בממשלה הנוכחית כשר האוצר והוא מוכר באירופה וברחבי

גם אם מרקל מותירה חלל של מנהיגות גרמנית באירופה, זה לזמן קצר בלבד שאחרי תחזור המדינה להנהיג את האיחוד מתוקף עוצמתה

העולם מעצם מעורבותו בפורומים כלכליים בינלאומיים. ייתכן שיהיו כאלו באירופה שיבקשו לנצל את חילופי ההנהגה בגרמניה כדי לתפוס את ההובלה באירופה. אחד מהם הוא נשיא צרפת עמנואל מקרון והשני הוא מריו דראגי, ראש ממשלת איטליה ולשעבר נשיא הבנק המרכזי האירופי. הראשון יצטרך להיבחר שנית בשנה הבאה כדי לבסס את מעמדו והשני מייצג אמנם מדינה חשובה אבל לא מובילה באיחוד האירופי.

לכל מי שיבקש למלא את מקומה של מרקל בזירה האירופית והבינלאומית כדאי לזכור שמעבר לאישיותה, עומדת מאחור ריה עוצמתה הכלכלית והדמוגרפית של גרמניה המתורגמת גם לעוצמה פוליטית. ומכאן שגם אם מרקל מותירה חלל של מנהיגות גרמנית באירופה, זה לזמן קצר בלבד שאחרי תחזור המדינה להנהיג את האיחוד, גם בהתבסס על הגישה העניינית-מקצועית שהפגין שולץ בכל תפקידיו הקודמים. סדר היום של קואליציה הרמזור בראשות שולץ יהיה קרוב גם לזה של ממשל ביידין בארצות-הברית, וגם שיתוף פעולה בין השניים יחזק את מקומו באירופה של הקנצלר הגרמני.

הדרך הטובה ביותר לאפיין את יחסה של מרקל לישראל היא החלטתה לסיים את כהונתה בביקור בה וציטוט דבריה בכ"ס ב-2008: "כל ממשלה וקנצלר בגרמניה מחויבים לאחריותה ההיסטורית של גרמניה לביטחון ישראל. זהו חלק מתבונת המדינה של ארצי".

אבל יחסה של מרקל לא נטול ביקורת על מה שנראה לה ולי רבים אחרים בגרמניה כהתרחקות ישראל מערכים של מדינה יהודית ודמוקרטית. שולץ והקואליציה שהוא יעמוד בראשה, ימשיכו את הקו הזה של מחויבות. שולץ מודע לביקורת המור שמעת במפלגתו שלו וגם במפלגות שיהיו שותפות לקואליציה שתקום כלפי ישראל בכל הקשור ליחסה לפלסטינים. הממשלה החדשה בישראל תמצא אוזן קשבת בגרמניה בפרט, אבל גם ביתר מדינות אירופה, אם היא תרגיש מה ביכולתה לעשות לעצירת הסחף לעבר מדינה אחת דו-לאומית. על רקע הקולות הנשמעים בארה"ב בנושא זה וההתקרבות הצפויה בין גרמניה וארה"ב המלצה זו מקבלת משנה תוקף.

תודה לך אנגלה מרקל על ידידות אמת. ■

שמעון שטיין ועודד ערן היו שגרירי ישראל בגרמניה ובאיחוד האירופי (בהתאמה). שניהם חוקרים בכירים במכון למחקרי ביטחון לאומי